

Ökünçli adamyň elegiýasy / poema

Category: Kitapcy, Poemalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Ökünçli adamyň elegiýasy / poema ÖKÜNÇLI ADAMYŇ ELEGIÝASY

Açyldy iň soňy demir derweze,
Erkin şemal urdy bu gamly ýüze.

Salam erkin şemal,

Salam azatlyk!

Azatlyk!

Arly ýyl saňa zar boldum.

Azatlyk!

Arly ýyl küýsedim seni!

Armanly geçirgen arly bir ýlym

Ömrümden aýyryp goýsadym seni!

Ol çykdy.

Dur ynha, garanyp her ýan,

Giň jahana bakýan gözünde müýn bar.

Onda ne seza bar, ne-de bir üýn bar.

Ol çykdy.

Dur ynha, garanyp her ýan,

Sojap urýan ýüreginde gussa bar.

Her bakyşda bir gaýgylı kyssa bar.

Ol çykdy.

Dur ynha, ser salup daşa.

Garşylady ony şowhun-tomaşa.

Ýaňja batyllykdan açylan ýaly

Dünýä şöhle saçýan Güne seredýär,

Köçä, jähek bolan güle seredýär,

Ýene seredýär ol

Ýene seredýär.

Ol çykdy.

Dur ynha, ýaýdanyp hälem.

Diňe şuna nazar dikipdir älem.

Ol bolsa dur. Derwezeden çykyp dur.

Ýürek awuşap dur. Ýürek böküp dur: –

Salam erkin şemal;

Salam azatlyk!

Azatlyk!

Küýsedim seni

Armanly geçiren arly bir ýylym

Ömrümden aýyryp goýsadym seni.

Nagra dartyp, daga-daşa diş ursam,

Garagumy öz ornundan süýşürsem,

Müň bir pikir bilen kelle çisirsem,

Haýyp giden bir ýyl, dolanarmysyň?

Başym urup dagy-daşy owratsam,

Göz ýaşy my gije-gündiz paýratsam,

Il-günüme ömrüm boýy haýyr etsem,

Köpüp giden bir ýyl, dolanarmysyň?

Içmän oňsam suwy datmasam nany,

Bersem öz-özüme agyr jezany,

Kalbyň çuň ýerinde gitmez yzany,

Goýup giden bir ýyl, dolanarmysyň?

Haýyp giden bir ýyl, dolanarmysyň?

...Ine bir ýyl geçdi, şo günden bări,

Onuň merdan başyn egenden bări.

Şondan ozal bolsa belentdi bu baş,

Gül ýaly ýigitdi, çeniňden ýuwaş.

Gül ýaly ýigitdi,

Ýary bagtdy:

Gelin bar, ogul bar, gyz diýseň, o bar,

Mähir diýseň mähir, näz diýseň, o bar,

Saçakda nan bilen duz diýseň, o bar...

Müýni ýokdy il-gününiň öñünde,
Ýowuz günde döş geripdi il üçin.
Ýaralandy. Emma ýeňdi duşmany
Ýurt üçin
Ogul-gyz,
Inçe bil üçin.

Instututy utgaşdyryp iş bilen,
Ol zybrygyn tamam etdi baş bilen
Atly-abraýly gül dek ýigitdi
Dokuzy düzüwdi, ýary bagtdy.

Hiç kimse diýmändi: "Bu işiň telek"
Sebäbi işiniň telegi ýokdy.
Iş hakyny ýigit kimin haklardy,
"Ony et", "muny et" diýdirenokdy.
Maşgalanyň hatyrasyn saklardy
Özgelerden kemter iýdirenokdy,
Özgeleden kemter geýdirenokdy.

Ähli tanyşlary geçerler güwä,
Alçakdy, bälçikdi, sypaýydy ol.
Men-menlik diýlenden ýok onda nowa,
Sona-da ýürekden wepalydy ol.

Goňsy-golamlar-da däldi nägile,
Hiç kimiňem ýokdy onda ynjysy.
Pamyk dek kalbynda ýokdy oñ hile,
Il zadyna uzamandy penjesi.

Gül ýaly ýigitdi,
Ýary bagtdy,
Islän zady öz öýünde nagtdy.

Hany indi bagt, hany o döwran?!
Ýykylsam aýagňa müñde bir öwran.
Men zerarly gözün sykyp, elewrän –

Geçermiň edilen günämi, Sonam?

Ýaňadandan palcyk kimin eýlensem,
Gyz goluny ýassanmadyk boý bolsam,
Oba-oba, şäher-şäher aýlansam
Taparmykam sen dek jenany, Sonam?

Awuşaýar ýürek, howlaýar ýürek,
Howurlı gol ýaly lowlaýar ýürek.
Birden darka ýarylaýjak bolýar-da,
Birdenem öz-özün suwlaýar ýürek.

Ol bolsa dur. Şol ýüregi diňläp dur,
Ökünç bilen bolan işi geňläp dur.

..Bardy onuň gadyrdan bir ýoldaşy,
Çeniňden-çakyňdan süýjüdi dili.
Kän işlerden onuň çykardy başy,
Uzadan ýerine-de ýeterdi eli.

Jomartdy ol. Oturyşlyk bolanda,
Çykardy puly diňe özünden.
Dost üçin şunç pul çykardym diýip,
Eger-eger gürlemezdi yzyndan
Mydam giňdi. Dünýäni suw alsa-da
Bolmaz diýärdiler egri dzyndan.

Ol Myrady çagyryp öz öýüne,
Ençe gezek hezzet-hormat edipdi.
Ýöne welin, "jogap wiziti" bilen
Myradyňka birje gezek gidipdi.

Soň gitmedi, alanda-da çakylyk
Her gezelde bir bahana tapardy.
Myrat bir güm ýene bardy onuňka,
Bu çakylyk gör, näçinji sapardy!

Içdiler,
Tost galdy, tostuň yzyndan,

Dosty söz sözledi, dostuň yzyndan:
"Has belende göterilsin bagtymyz,
Şunuň ýaly bolsun, iň pes wagtymyz.
Arak-şerap elýeterde bar bolsun,
Görüp bilmedigiň gözü kör bolsun!"

Kellesi mis kimin gyzdy Myradyň,
Gözi eýýäm başga gözdi Myradyň:

"Ýörr, garr-daşym bizz-den habb-ar alaly,
Soň atly söw-wer ýar-rym amanmy..."

Üýtgap gitdi şeýdip, gül ýaly ýigit,
Içýän aragy dek ajady gygy.
Aglaplar-aglaplar ýalbardy Sona,
– Myrat, herki zadyň çägi bar çägi.

Ol ýalbardy, Myrat gulak salmadı,
Kä gjeler öýlerine gelmedi.
Goňşular gatyşdy: – Bu işiň telek,
Myrat olara-da salmadı gulak.

Agraldy pækize öýüň howasy,
Ýatdy çagalaryň jak-jak gulküsü.
Eşdilýärdi Sonaň sojaýan sesi
Eşdilýärdi äriň güýjeýän sesi.

Bozuldy maşgalaň parahat günü,
Sarsdy parahat beýin sarsdy,
Sonasy-da, goňşular-da bimamla,
Öz göwnüne Myradyňkam dürsdi.

Bolan işe puşman etsem, ökünsem,
Ak çüýşeden aždarha dek çekinsem,
Seni başa täç edinip dakynsam,
Sona jan, gapyňdan goýberermikäň.

Alnyňda ýaý bolup, dönsem gamaga,
Rehmiň inermi men – adamsumaga,

Eziz çagalarum gelse kömege,
Sona jan, gapyňdan goýberermikäň?..

* * *

Aşgabadym, ajaýypsyň, gözelsiň,
Aşgabadym, aýdym bilen gazalsyň!
Ajaýypsyn meniň şäherdeşlerim
Ylhamym siz zähmetsöýer goçlarym!

Ýöne bu wakaňam hamyrmaýasyn
Arkan ýatyp potolokdan almadym.
Meniň özüm bu wakanyň shaýady,
Öz görenmem gizlemekçi bolmadym.

Gynandym halyňa, gynandym näler,
Myrat, şu görnüşiň ýadymda galar.
Durdyň derwezeden çykan ýeriňde,
Ökünçdir müýn bardy görevlerinde.

Äde bilmän öye tarap bir ädim,
Doňan ýaly bolup durdyň, Myradym.

Ýanyňdan ýuwaşja ýöräp gitdim men,
Gaňrylyp-gaňrylyp garap gitdim men,
Sen hakda pikire çümüp gitdim men.

Ýagşy niýetiňe sen uýa-uýa,
Bilýän ahyrsoňy ugransyň öye.
Ýagşy niýet ýarym döwlet bolarmış,
Belki, öñki bagta bolarsyň eýe.
Niýetiň dek bolsun mundan buýany –
Diýip, tamamláyan elegiyany.

Anna GURTGELDIÝEW.

«Edebiýat we sungat» gazeti, 1961. Poemalar